

Economia personal II: bancs, crèdit, inversió i assegurances

L'interés compost és la força més potent de les finances personals i sempre està funcionant: a favor quan inverteixes, en contra quan deus. Esta unitat va de posar-lo del teu costat abans que algú el pose del seu.

El marc de la unitat

SABERS BÀSICS

- El primer compte bancari, els mitjans de pagament i la seguretat davant del frau digital.
- El crèdit: préstec personal, targeta revolving, TIN i TAE.
- La hipoteca, l'euríbor i el cost total d'un deute a trenta anys.
- Rendibilitat, risc i liquiditat; interès compost i estafes financeres.
- Les assegurances i el pressupost de la vida adulta.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- Comprendre aspectes bàsics de l'economia i les finances personals.
- Valorar de forma crítica decisions de crèdit, estalvi i inversió amb dades.
- Reconèixer riscos financers i conèixer els propis drets com a client.

Va pagar més de 25.000 € i encara li reclamaven 12.000 €

Una targeta revolving firmada el 2012 amb una TAE del 27,24 %. La quota mensual era xicoteta, però cobria sobretot interessos, així que el capital no baixava. El Tribunal Supremo va declarar usurari el crèdit i va anul·lar el contracte.

TAE aplicada a la targeta: 27,24 % (STS 149/2020).

Deute que l'entitat continuava reclamant: 12.269,40 €.

Tipus mitjà de les revolving: prop del 18 % (Banco de España).

Un préstec personal normal ronda el 8 % (Banco de España, 2025).

LA PREGUNTA

Com pot créixer un deute mentre el vas pagant tots els mesos?

§ 1

El teu primer compte bancari

No és una caixa forta amb el teu nom: és una anotació, un servici amb preu i una matèria primera que el banc aprofita.

El que firmes en obrir un compte

Compte corrent

El del dia a dia: nòmina, rebuts, targeta i Bizum. Pensat perquè els diners entren i isquen, així que no paga quasi interès.

Comissió

Preu per un servei: manteniment, targeta, descobert. El banc l'ha de publicar i avisar de qualsevol canvi amb dos mesos.

Compte de pagament bàsic

Dret legal a un compte amb l'essencial per un màxim de 3 € al mes, i gratuït en casos de vulnerabilitat (RDL 19/2017).

Descobert

Pagar sense saldo: el banc avança els diners i cobra interessos més comissió. És un dels crèdits més cars que existixen.

Transit Network	- payment network and card - Value is added at vending machines/ticket counters/internet - Fare is automatically deducted	- transit system (a stored-value card) - Partnership between transit agencies and retailers that allows the card to be used widely - Can be used at Point of Sale venues
etwork	- Toll booth operators (EZPass, FAST Lane) - A transponder transmits payment information - Automatically refilled from	- Use of existing bank cards to pay for transportation - Has been used in limited geographic areas due to need for harmonization of

Dèbit, crèdit o prepagament

Amb la de dèbit pagues amb els teus diners; amb la de crèdit, amb els del banc; amb la de prepagament, només amb el saldo carregat.

profedeconomia.es

Foto: Lmccart5, CC BY-SA 4.0 via Wikimedia Commons

Com fa olor una estafa digital

- Cap banc no demana mai claus, PIN ni el codi de l'SMS. Qui ho demana és un estafador.
- La pressa és el senyal: «el seu compte serà bloquejat en 24 hores».
- Els SMS falsos apareixen dins del fil autèntic del teu banc, entre avisos reals.
- «Mamà, se m'ha trencat el mòbil, este és el meu número nou»: no hi ha truc tècnic, només afecte.
- Si piques, tens 13 mesos per a reclamar: el banc ho ha de tornar (RDL 19/2018).

Pagues una compra de 200 € amb la targeta de crèdit en modalitat fi de mes i la liquide...

A Cap: en fi de mes no es generen interessos.

B Al voltant del 18 %, com totes les targetes de crèdit.

C El mateix que un descobert en el compte.

D Depén de l'euríbor del mes.

Solució: A. La targeta de crèdit a fi de mes és un crèdit gratuït d'unes setmanes. Els interessos apareixen només si tries el pagament ajornat o revolving, que pot arribar al 18-27 % anual.

§ 2

Demandar diners prestats: el crèdit

*La pregunta no és «¿demane o no demane?»,
sinó «quant em costa i què compre amb
això?».*

CONCEPTE CLAU

TIN i TAE no són el mateix

El TIN és només l'interés. La TAE afig les comissions obligatòries, les despeses i l'efecte de pagar cada mes en compte d'una vegada a l'any, així que sempre és igual o major. Dos préstecs amb el mateix TIN poden costar coses molt distintes. La llei obliga a publicar-la en tota la publicitat de crèdit al consum.

Compara sempre TAE amb TAE. Si l'anunci crida el TIN i amaga la TAE, ja saps per què.

EL FORAT DEL REVOLVING

Una quota còmoda que no acaba mai

La paraula significa «que gira»: cada vegada que amortitzes un poc, tornes a tindre disponible eixe poc per a gastar-lo. Amb tipus prop del 18 % anual, quasi tota la quota se'n va en interessos i el capital baixa a poc a poc. El Supremo ho va frenar amb la Ley de Represión de la Usura de 1908: usurari si supera en més de 6 punts el tipus mitjà...

Declarat usurari, el contracte desapareix i només es torna el capital disposat.

Exercici 8.1 — Un mòbil de 900 €, tres formes de pagar-lo

Al comptat costa 900 €. Finançat són 24 quotes de 42,37 € més una comissió d'obertura del 2 %. Amb una revolving al 18 % TIN pagaries 30 € al mes. Quant costa el mateix telèfon en cada...

Suma de quotes: $42,37 \times 24 = 1.016,88$ €.

Més la comissió d'obertura ($900 \times 0,02 = 18$ €): total 1.034,88 €.

Sobrecost: 134,88 €, un 15 % més pel mateix mòbil.

Estalviant 42,37 € al mes el tens en 22 mesos i sense sobrecost.

Amb revolving: unes 41 quotes, prop de 1.205 € i uns 305 € d'interessos.

§ 3

La hipoteca: el deute de la teua vida

Un préstec a trenta anys en què el mateix habitatge és la garantia. El crèdit més barat i el més seriós.

El que va pagar una hipoteca variable, 2021-2025

- **des 2021** **Mínim històric: -0,50 %**
L'índex va arribar a ser negatiu després d'anys de tipus del BCE al 0 %.
- **oct 2023** **Màxim del cicle: 4,16 %**
Moltes famílies van vore pujar la quota més de 300 € al mes sense fer res.
- **des 2024** **Es relaxa fins al 2,4 %**
El BCE comença a abaixar tipus i les revisions anuals alleugen la quota.
- **ago 2025** **Entorn del 2,1 %**
Dades del Banco de España, sèries de l'euríbor a dotze mesos.

Exercici 8.2 — La quota d'una hipoteca i el total a 30 anys

Un pis de 200.000 € amb el 80 % finançat a tipus fix del 3 %.

Fórmula de quota constant: $quota = C \times i / (1 - (1 + i)^{-n})$. Quant cal tindre estalviat, quina és la quota a 30 anys i quant es paga...

Entrada 40.000 € més un 10 % de despeses (20.000 €): 60.000 € estalviats.

Capital 160.000 €; $i = 0,03/12 = 0,0025$; $n = 360$ mesos.

$(1,0025)^{360} = 2,4568$, així que el denominador és $1 - 0,4070 = 0,5930$.

Quota: $400 / 0,5930 = 674,6$ € al mes. Total: 242.856 €.

Interessos: 82.856 €. A 20 anys serien 887,3 € al mes i 52.952 € d'interessos.

Quan les hipoteques es trenquen

Lehman Brothers va fer fallida el 15 de setembre de 2008. A Espanya el suport públic a la banca va arribar a 54.353 milions (Banco de España).

proteedeeconomia.es

Foto: David Shankbone, CC BY-SA 3.0 vía Wikimedia Commons

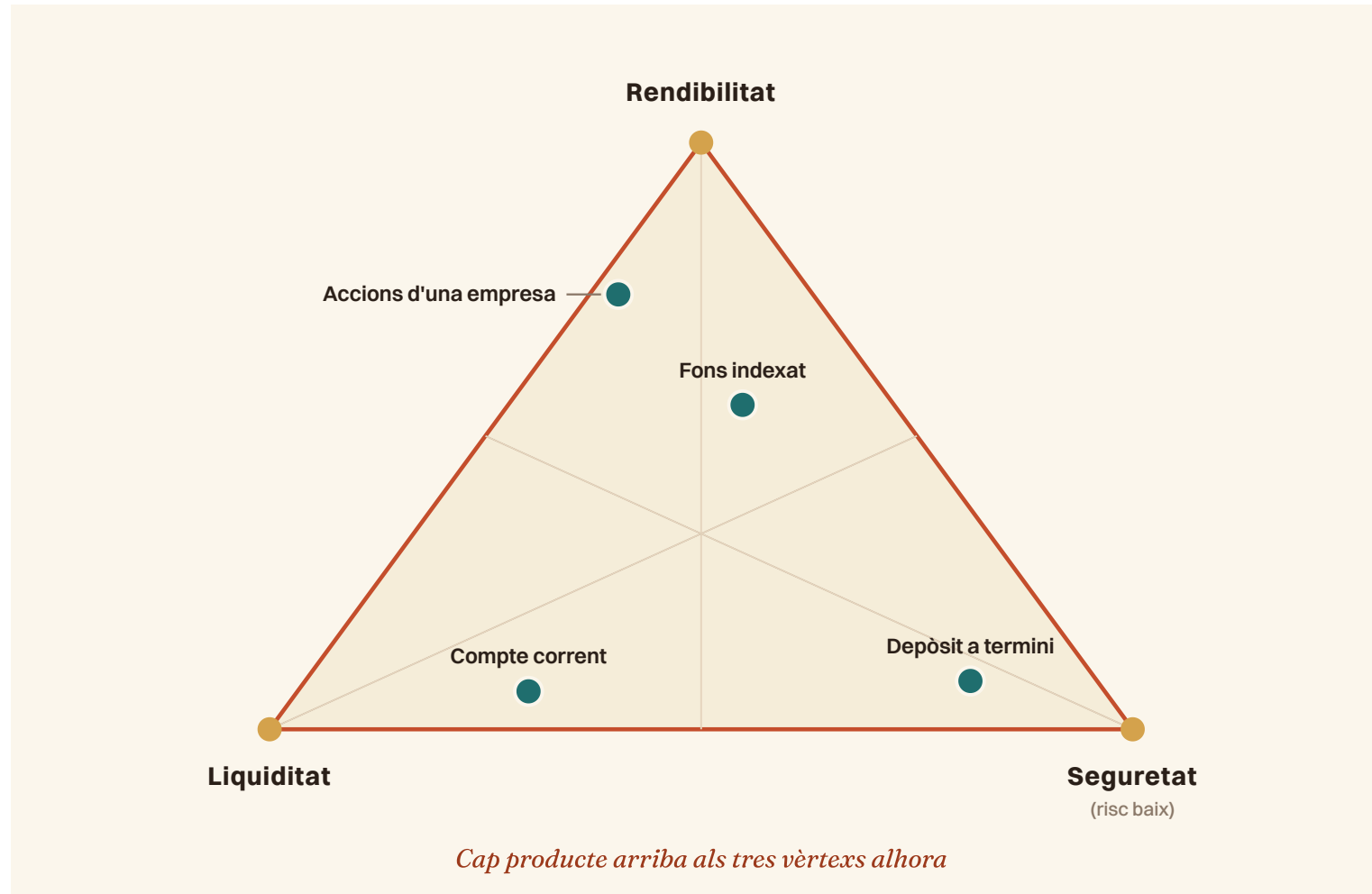
§ 4

Invertir: fer créixer l'estalvi

Posar els diners a treballar. No fer res tampoc no és neutral: amb inflació, el diner parat perd poder de compra.

EL GRÀFIC

Rendibilitat, liquiditat i seguretat. Cap producte no arriba als tres vèrtexs: cada un ensenya el que ha sacrificat.

El catàleg de l'estalvi i la inversió

PRODUCTE	RENDIBILITAT	RISC I LIQUIDITAT
Compte corrent	Zero	Risc mínim, liquiditat total
Depòsit a termini	Baixa, pactada	Segur, però el diner queda immobilitzat
Letras del Tesoro	Baixa-mitjana	Risc molt baix: qui deu és l'Estat
Fons indexat	Mitjana-alta	Risc de mercat, comissions baixes
Accions d'una empresa	Alta o negativa	Risc alt: pots perdre-ho tot

Si algú t'oferix molta rendibilitat, total seguretat i disponibilitat immediata, t'està mentint.

3,8 %

EN LES SUBHASTES DE LETRAS
A 12 MESOS

La febre de les Letras del Tesoro de 2023

Amb el BCE pujant tipus i els bancs pagant quasi zero pels depòsits, hi va haver cues al Banco de España per a comprar deute públic. Les Letras en mans de les llars van passar d'uns 1.000 milions a més de 20.000 en un any.

Comprar trossos d'empresa

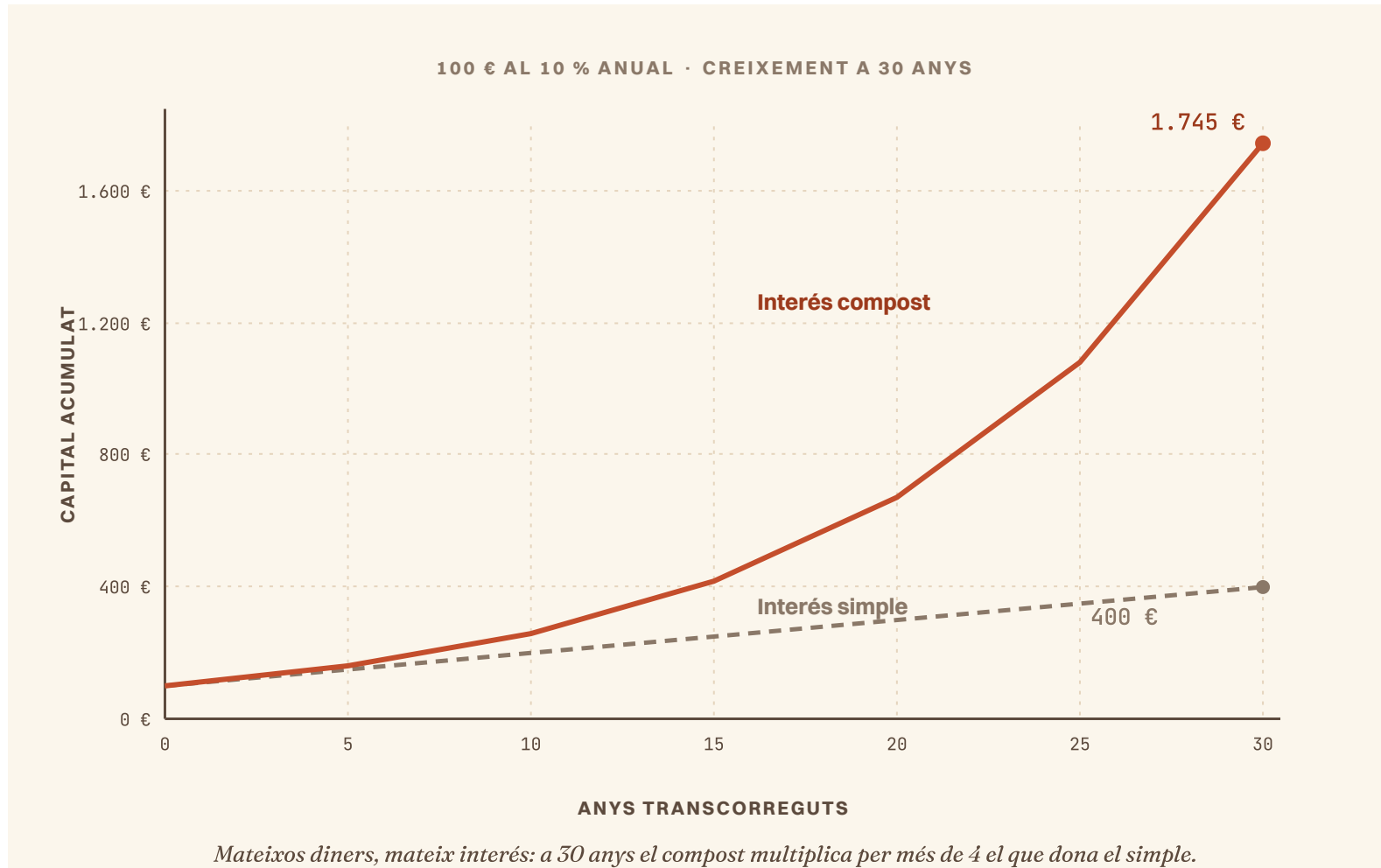
Hui es fa des del mòbil en segons, però l'operació és la mateixa que el 1893: comprar i vendre accions.

profedeconomia.es

Foto: Luis García (Zaqarbal), CC BY-SA 3.0 vía Wikimedia Commons

EL GRÀFIC

Interés simple enfront de compost. La diferència no està en el percentatge: està en el temps que el deixes treballar.

Exercici 8.3 — Cent euros al mes durant quaranta anys

Apartes 100 € al mes dels 25 als 65 anys. Amb la fórmula $VF = A \times ((1 + i)^n - 1) / i$, quant tindries al 5 % anual? I al 2 %? I si començares deu anys més tard?

Al 5 %: $i = 0,004167$ i $n = 480$. $(1,004167)^{480} = 7,358$.

Valor final: $100 \times (7,358 - 1) / 0,004167 = 152.590$ €.

Al 2 %: 73.450 €. Aportat en els dos casos: 48.000 €.

Començant als 35 (360 mesos, 5 %): 83.220 €.

Els 12.000 € no aportats en deu anys costen quasi 70.000 € al final.

Un web t'oferix un 20 % anual «garantit i sense risc», amb bonus si portes amics. Q...

A Invertir poc per a provar: si funciona, ampliar.

B Comprovar-ho en els registres i advertències de la CNMV.

C Preguntar a qui m'ho va recomanar quant ha guanyat ell.

D Esperar que pugue més per a entrar amb seguretat.

Solució: B. Rendibilitat alta garantida, urgència i comissions per captar gent són els tres senyals clàssics d'una piràmide. La CNMV publica la llista de xiringuitos financers: comprovar-ho costa dos minuts.

§ 5

Les assegurances: pagar poc per a no perdre-ho tot

Pagues una quantitat xicoteta i segura per a no haver de pagar-ne una d'enorme i improbable. No és estalvi: és tranquil·litat.

Què firmes en una assegurança

Prima

El que pagues cada mes o cada any per estar cobert. No es recupera: no és un estalvi, és el preu de traslladar el risc.

Cobertura i exclusions

La llista del que cobrix, i la llista igual d'important del que no. La Ley 50/1980 obliga a destacar per escrit el que limita els teus drets.

Franquícia

La part del dany que pagues tu abans que entre la companyia. Amb 150 € de franquícia, una reparació de 400 € et costa 150.

Assegura el que no pots pagar de la teua butxaca

COMPENSA

- Responsabilitat civil del cotxe: és obligatòria i els danys a altres són il·limitats.
- Incendi o inundació de l'habitatge: centenars de milers d'euros.
- Assegurança de vida quan algú depén econòmicament de tu.

QUASI MAI COMPENSA

- Garantia estesa: la garantia legal ja és de tres anys (RDL 7/2021).
- Assegurança de mòbil: prima més franquícia acaben prop del preu de l'aparell.
- Qualsevol cobertura d'un disgust que pugues pagar amb el teu fons d'emergència.

§ 6

Planificar la vida adulta amb números

Compte, targeta, crèdit, assegurança i inversió apareixen tots junts el dia que decidixes viure pel teu compte.

El pressupost real d'emancipar-se

CONCEPTE	AL MES
Habitació en pis compartit	400 €
Subministraments i mòbil	75 €
Menjar i supermercat	220 €
Transport i oci	125 €
Estalvi i imprevistos	100 €

Total: 920 € al mes. L'SMI de 2025 deixa uns 1.290 € nets prorratejats: quadra, però amb poc marge.

Tens 3.000 € estalviats, un deute de targeta al 18 % i ganes d'invertir. Per on comences?

A Invertir en un fons indexat: a llarg termini renda més.

B Cancel·lar el deute al 18 %: equival a un 18 % garantit.

C Comprar criptomonedes per a recuperar abans els diners.

D Deixar-ho al compte corrent fins a tindre-ho més clar.

Solució: B. Cap inversió no garantix un 18 %, però cancel·lar un deute al 18 % sí que estalvia exactament això. L'ordre és: fons d'emergència, llevar deute car i només llavors invertir a llarg termini.

Abans de tancar la unitat

- ☐ Sabries triar compte i targeta comparant comissions i reconéixer un intent de phishing.
- ☐ Sabries explicar la diferència entre TIN i TAE i per què només es compara amb la segona.
- ☐ Sabries calcular el que costa de veres una compra finançada enfront de pagar-la al comptat.
- ☐ Sabries calcular la quota d'una hipoteca i l'efecte d'allargar el termini deu anys.
- ☐ Sabries situar un producte en el triangle rendibilitat-risc-liquiditat i detectar una piràmide.
- ☐ Sabries dir quan compensa una assegurança i fer el pressupost del teu primer pis.

Fins aquí la teoria

Continua al llibre de la unitat.